

Utbildningsinspektion i Åsö grundskola, årskurs 7–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Åsö grundskola.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Åsö grundskola den 9–11 januari 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholm och Åsö grundskola, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades elever, föräldrar, lärare, biträdande rektorer, rektor samt representanter för elevvården samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Åsö grundskola

Åsö grundskola	Antal barn/elever
Grundskola	460

Åsö grundskola ligger i stadsdelen Södermalm och är inrymd i samma byggnad som Åsö vuxengymnasium. De två skolformerna har de inga gemensamma lokaler eller personal förutom vaktmästare. Skolan deltar, liksom övriga grundskolor i stadsdelen, i försöksverksamheten med utbildning utan timplan. På skolan finns 17 elever placerade i särskilda undervisningsgrupper som är stadsdelsgemensamma.

Skolan omfattar årskurs 7–9. Varje årskurs är indelad i ett antal klasser om högst 22 elever i varje klass. Skolan är organiserad i vertikala arbetslag med cirka 110 elever i varje arbetslag förutom det arbetslag som arbetar med de särskilda undervisningsgrupperna.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Åsö grundskola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Åsö grundskola ger eleverna goda förutsättningar att uppnå läroplanens mål. Undervisningen vid skolan genomförs på ett professionellt och genomtänkt sätt där lärarna ofta utnyttjar det friutrymme som läroplanen ger. Vidare observerade inspektörerna ett aktivt kvalitetsarbete som var väl förankrat och genomförde all verksamhet.

Inspektörerna bedömer vidare att nedan angivna förbättringsområden bör åtgärdas.

- Skolan bör skapa rutiner för att säkerställa resultaten av arbetet med normer och värden. Vidare bör skolan förbättra sina insatser för att öka elevernas möjligheter till inflytande och ansvarstagande för det egna lärandet.
- Elevernas möjligheter i klassen avhandla frågor av gemensamt intresse bör förbättras.
- Den individuella utvecklingsplanen bör utvecklas och förbättras så att det tydligare framgår vilka mål att sträva mot som eleven skall utveckla samt hur undervisningen i skolan skall stödja denna process.
- Elever som är placerade i någon av skolans särskilda undervisningsgrupper skall ges undervisning i samtliga kursplanämnen såvida inte beslut om anpassad studiegång har fattats.
- Kvalitetsredovisningen skall utarbetas tillsammans med elever, lärare och föräldrar.
- Skolan bör förtydliga sin information om hur man organiserat elevens val för eleverna.
- Elever som inte önskar fortsätta läsa franska, engelska eller tyska skall ha möjlighet att byta till svenska/engelska efter årskurs 7 och det är inte tillräckligt att ha erbjudit detta alternativ enbart inför valet till årskurs 7.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper

De betyg som sätts i slutet av grundskoletiden uttrycker i vad mån eleverna har uppnått de mål som anges i kursplanerna för olika ämnen. Betygsresultat för Åsö grundskola skolas redovisas i tabellen.

Tabell. Slutbetyg i Åsö grundskola år 2004 och 2005 enligt statistik från Skolverket.

	Åsö grundskola		Stockholm		Riket	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Meritvärde	236,6	245,2	221,0	221,3	206,9	206,3
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	74,6	86,7	75,6	75,7	75,9	75,5
Andel (%) behöriga till nationella program	94,1	95,8	89,8	89,2	89,6	89,

Av tabellen framgår att betygen i Åsö grundskola generellt sett är avsevärt högre än i kommunen i övrigt och i riket. En närmare granskning av skolans resultat för de senaste fem åren visar att resultaten kontinuerligt förbättrats under den aktuella perioden. Enligt rektorn och lärarna beror detta på ett dynamiskt kvalitetsarbete med tydlig målstyrning av både undervisning och elevvård. Även för år 2006 var skolans resultat enligt uppgift goda och samtliga elever uppnådde målen på de nationella ämnesproven.

Inspektörerna bedömer att skolans kunskapsresultat är goda.

Normer och värden

Alla som arbetar i skolan skall enligt läroplanen främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Inspektionen visar att eleverna i Åsö grundskola ges möjlighet till inflytande över skolans verksamhet i stort, främst genom olika typer av råd för elevinflytande.

I läroplanen uttrycks att eleverna skall få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I samband med lektionsbesöken ser inspektörerna exempel på flera introduktioner av nya arbetsområden. Inspektörerna noterar i detta sammanhang påtagliga skillnader mellan skolans lärare vad gäller elevernas möjligheter att delta i planeringen av undervisningen. Ett fåtal lärare diskuterar kontinuerligt val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag, medan andra lärare företrädesvis utgår från sin egen planering alternativt strikt följer den arbetsgång som anges i olika läromedel.

Flertalet av de elever som inspektörerna möter i inspektionen framhåller att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande på undervisningen.

I inspektionen framkommer att värdegrundsarbetet är ett prioriterat område i Åsö grundskola.

Vid besöket i Åsö grundskola observerar inspektörerna att lektionerna överlag präglas av arbetsro och att ordning och lugn råder under raster samt i matsalen. Elever och föräldrar uppger i intervjuer att de upplever skolan som trygg. Även skolans elevhälsoteam framhåller att kränkningar och bråk sällan förekommer. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan når goda resultat i arbetet med att skapa trygghet och trivsel för eleverna.

Vid lektionsbesök och i samtal och intervjuer uppfattar inspektörerna att frågor som rör till exempel alla människors lika värde och vikten av att respektera gemensamma beslut ges utrymme i undervisningen. Personal och elever har tillsammans utarbetat de gemensamma regler som gäller för skolan. Dessa är väl kända av eleverna och efterlevs av flertalet. De elever inspektörerna talar med känner också till hur man skall uppträda för att vara ”en bra kompis”. Eleverna är även väl medvetna om hur de ska gå tillväga om de ser en kamrat bli mobbad eller lämnad ensam på skolgården. Vidare får eleverna ta extra ansvar för skolans den så kallade ”ängelverksamheten” som innebär att två elever i varje klass är ”änglar” och har till uppgift att informera om läget i elevgruppen till de ansvariga vuxna. Ett uppdrag som eleverna på skolan av allt att döma tar på allvar och som enligt skolans personal fungerar väl. Någon systematisk utvärdering eller uppföljning av resultatet av skolans arbete kring normer och värden finns dock inte.

Eftersom det saknas en systematisk uppföljning och utvärdering av resultaten av skolans arbete med normer och värden, är det enligt inspektörerna svårt att bedöma hur framgångsrikt skolans arbete varit i detta avseende. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör skapa rutiner för att säkerställa resultaten av arbetet med normer och värden. Skolan bör vidare förbättra sina insatser för att öka elevernas möjligheter till inflytande och ansvarstagande för det egna lärandet.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Alla som arbetar i skolan skall förbereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle. I varje klass eller undervisningsgrupp skall eleverna ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna. Den närmare utformningen skall anges i arbetsplanen.

Elevernas inflytande över den gemensamma miljön och skolövergripande frågor på Åsö grundskola är, som tidigare påtalats, organiserad i ett antal olika råd. Sammanlagt finns ett tiotal råd på skolan som avhandlar frågor om allt från jämställdhet till skolmat. Alla elever som så önskar kan delta i ett råd och samtliga råd träffas vid en fastlagd schemaposition. För alla råden finns en vald styrelse med en elevrådsordförande, vice ordförande och sekreterare. En representant för varje råd och styrelsen träffar rektorn en gång i månaden vid ett "överråd". Enligt eleverna är det vid dessa möten råden har direkt möjlighet att påverka verksamheten vid skolan. Enligt uppgift är drygt 70 elever med i något av råden. I varje klass finns dessutom tid avsatt för klassråd varje vecka. Enligt de lärare och elever som inspektörerna möter under besöket är dessa emellertid av varierande kvalitet och i hög grad beroende av vilken lärare som ansvarar för genomförandet.

De föräldrar som inspektörerna kommer i kontakt med uttrycker överlag att såväl samarbetet med skolan som skolans information till föräldrar fungerar bra. Skolan har en likabehandlingsplan som fyller författningens krav.

Inspektörerna bedömer att eleverna vid Åsö grundskola har goda möjligheter att utöva inflytande över den sociala, fysiska och kulturella skolmiljön. Vidare bedömer inspektörerna att skolans samverkan med vårdnadshavarna fungerar väl.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

I läroplanen och kursplanerna anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på skolans arbete. De kunskapskvaliteter som eleverna enligt författningarna skall utveckla åstadkoms genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra en grund för undervisningen. Det är nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.

Under lektionsbesöken ser inspektörerna en stor variation av arbetssätt och arbetsformer där eleverna ges tillfälle att utveckla de kunskapskvaliteter som beskrivs i läroplanen. Inspektörerna observerar vid ett flertal tillfällen att lärarna utgår från elevernas frågeställningar och tidigare erfarenheter samt anstränger sig för att göra undervisningen meningsfull för eleverna.

Inspektörerna bedömer att undervisningen vid Åsö grundskola överensstämmer med läroplanens riktlinjer och att lärarna på ett professionellt och genomtänkt sätt ofta utnyttjar det friutrymme som läroplanen ger.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Läraren skall enligt läroplanen utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan. Vidare skall läraren ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter.

Såväl elever och föräldrar som lärare framhåller att undervisningen vid skolan i hög grad är anpassad till elevernas individuella behov och anger att de relativt små undervisningsgrupperna som skäl till att detta är möjligt. Vidare framkommer i inspektionen att skolan i hög grad har anpassat klassrummen för den undervisning som skall bedrivas i dessa. Som exempel kan nämnas att skolan vid inspektionsbesöket invigde nya undervisningslokaler i matematik utrustade med

material för att kunna arbeta både laborativt och undersökande i ämnet. Vidare finns det tre arbetspass i veckan där eleverna väljer, fritt eller på uppmaning av lärare, vilket ämne de skall jobba med, så kallade IS-pass (individuellt studiepass). Varje elev har en individuell utvecklingsplan som diskuteras vid utvecklingssamtalet minst en gång per termin. Planen innehåller en utvärdering av tidigare mål, en beskrivning av vilka mål eleven skall uppnå på lång och kort sikt samt elevens, vårdnadshavarnas och skolans insatser för att nå målen. I de planer som inspektörerna tagit del av skall flertalet av åtgärderna utföras av eleven eller vårdnadshavarna och målen avhandlar snarare moment och formalia än kunskapskvaliteter eller mål att sträva mot som eleven skall uppnå.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att anpassa undervisningen till elevernas olika behov och förutsättningar är av god kvalitet. Vidare gör inspektörerna bedömningen att den individuella utvecklingsplanen bör utvecklas och förbättras så att det tydligare framgår vilka mål att sträva mot som eleven skall utveckla samt hur undervisningen i skolan skall stödja denna process.

Inspektionen visar att skolan har väl utarbetade rutiner för stöd och upprättande av åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram som inspektörerna fått ta del av har det innehåll som beskrivs i författningarna och Skolverkets allmänna råd men inspektörerna efterlyser en tydligare koppling mellan hur elevens starka sidor kan utnyttjas för att åtgärda de brister som beskrivs.

Inspektörerna bedömer att skolan har utvecklade rutiner för att arbeta med elever i behov av särskilt stöd.

För de elever, som på grund av behov av särskilda stödinsatser går i de stadsdelsövergripande särskilda undervisningsgrupperna, finns beslut. I inspektionen framkommer att de elever som är placerade i någon av skolans särskilda undervisningsgrupper inte ges undervisning i NO-ämnena trots att beslut om anpassad studiegång saknas. Inspektörerna bedömer att de elever som är placerade i någon av skolans särskilda undervisningsgrupper skall ges undervisning i samtliga kursplanämnen såvida inte beslut om anpassad studiegång har fattats.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Läraren skall enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Vid betygssättningen skall all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen utnyttjas och en allsidig bedömning av dessa kunskaper skall göras.

Elever och föräldrar inbjuds till utvecklingssamtal varje termin. De elever och föräldrar som inspektörerna möter är i stort sett nöjda med dessa samtal och tycker att de får en tydlig bild av elevens kunskapsutveckling. Av intervjuer framgår att eleverna är medvetna om de kriterier och underlag lärarna använder vid bedömning och betygssättning. Vidare framgår att eleverna upplever betygen som rättvisa. I samband med lektionsbesöken ser inspektörerna flera exempel på att betygskriterier delas ut för olika arbetsområden. Inspektionen visar också att lärarna både stämmer av sina bedömningar inom ämnet och bedömningar av de nationella ämnesproven med varandra. Lärarna i SO-ämnena har ett gemensamt prov i årskurs 9. Skolan har även deltagit i det kommunövergripande arbetet med gemensam bedömning.

Inspektörerna bedömer att Åsö grundskola har ett systematiskt och väl utvecklat arbete för att säkerställa likvärdig bedömning och betygsättning. Vidare bedömer inspektörerna att skolan genomför utvecklingssamtal enligt förordningens krav.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt författningarna har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Varje skola skall årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten.

Inspektionen visar att såväl lärare som elever och övrig personal på skolan är djup involverade i arbetet med att utveckla kvaliteten vid skolan. Detta aktiva och dynamiska kvalitetsarbete genomsyrar emellertid inte skolans kvalitetsredovisning för år 2006 även om denna innehåller en redogörelse av skolans resultat, en analys av dessa samt en beskrivning av vilka åtgärder skolan avser att vidta i syfte att öka måluppfyllelsen. Kvalitetsredovisningen är dock varken utarbetad i samverkan med eller kommunicerad till lärare, elever och föräldrar. En förklaring till detta kan vara den otydliga målbild som anges i kvalitetsredovisningens början. De nationella målen är inte beskrivna och det framkommer inte att det är en prioritering av de nationella målen som beskrivs i den kommunala prioriteringen. Vidare beskrivs de kommunala utvecklingsområdena, stadsdelens åtagande samt skolans egna åtgärder som mål istället för åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen. Genom denna sammanblandning av mål, delmål och åtgärder blir den skriftliga kvalitetsredovisningen inte ett lika tydligt målstyrande instrument som inspektörerna upplever att det faktiska kvalitetsarbetet på skolan är.

Inspektörerna bedömer att skolan har ett väl utvecklat kvalitetsarbete men att kvalitetsredovisningen bör utarbetas tillsammans med elever, lärare och föräldrar.

Ledning och internkommunikation

Den som är rektor skall ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt skall rektor verka för att utbildningen utvecklas och rektor har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap skall rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

Skolans ledningsgrupp består av rektorn samt två biträdande rektorer och en administrativ chef. En av de biträdande rektorerna är även studie- och yrkesvägledare på skolan medan den andra biträdande rektorn fungerar som arbetslagsledare för de särskilda undervisningsgrupperna samt ansvarar för elevhälsan och speciallärarfunktionen. Sedan årsskiftet 2006/2007 har även de biträdande rektorerna personalansvar för att avlasta rektorn. Rektorn rör sig enligt uppgift mycket ute i skolans lokaler och känner flertalet av de drygt 400 eleverna vid namn. De elever och föräldrar inspektörerna samtalar med uttrycker att de har stort förtroende för att rektorn lyssnar och följer upp deras synpunkter på verksamheten. Lärarna upplever att rektorn har en god inblick i arbetslagen arbete och undervisningen bland annat genom de elevutvärderingar som utgör en grund för medarbetarsamtalen.

Inspektörerna bedömer att rektor är förtrogen med arbetet i skolan och utövar ett aktivt pedagogiskt ledarskap och att ledningsfunktionen vid skolan fungerar väl.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till information om utbildning

Åsö grundskola deltar, som tidigare nämnts, i försöksverksamheten med utbildning utan timplan. Detta utnyttjas bland annat genom de ovan beskrivna IS-passen som enligt elever, föräldrar och lärare medför ett effektivt resursutnyttjande och en möjlighet för eleverna att aktivt ta eget ansvar för sina studier. Inspektörerna finner inget som motsäger detta och samtliga elever som inspektörerna samtalar med tycker att IS-passen är meningsfulla och att det arbete som de genomför under dessa pass ligger till grund för deras betyg. Rektorn menar att IS-passen är skolans sätt att organisera elevens val. Detta är dock inte tydligt för alla elever. Inspektörerna bedömer att detta inte är i enlighet med bestämmelserna varför skolan bör förtydliga sin information om hur man organiserat elevens val för eleverna.

Vid valet av skola till årskurs 7 kan eleverna välja mellan spanska, tyska, franska eller svenska/engelska. När eleverna genomfört sitt språkval inför årskurs 7 tillåter skolan inte att eleverna byter språkval såvida en elev riskerar att inte bli uppnå målen i svenska, engelska eller matematik. Inspektörerna bedömer att elever som inte önskar fortsätta läsa franska, engelska eller tyska enligt författningarna skall ha möjlighet att byta till svenska/engelska efter årskurs 7 och att det inte är tillräckligt att ha erbjudit detta alternativ enbart inför valet till årskurs 7.

På Åsö grundskola finns profilklasser i matematik. I skolans informationsmaterial finns beskrivet vad detta innebär samt vilka förväntningar skolan har på de elever som söker sig dit. Innan eleverna tas in i profilklasserna måste de göra ett gammalt nationellt ämnesprov i matematik. Syftet med detta förfaringsätt är enligt skolan att tydliggöra för elever och föräldrar vilken nivå som skolan förväntar sig att eleven ska ligga på i ämnet. Av skolans informationsmaterial framgår att särskilt stöd i matematik inte erbjuds de elever som går i nämnda profilklasser. Enligt rektor ges dock särskilt stöd till alla elever i behov oavsett vilken klass eller undervisningsgrupp de går i. Man erbjuder även plats för alla elever som även efter ämnesprovet fortfarande önskar gå i profilklassen. Inspektörerna vill påpeka att materialet inte tydligt uttrycker att profilklasserna i matematik är öppna för alla och uppmanar rektor att förtydliga detta.

Personal och materiella resurser

Skolans lärare skall enligt bestämmelserna ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Om personer med föreskriven utbildning inte finns att tillgå, får den som inte uppfyller kraven anställas för högst ett år i sänder. På Åsö Grundskola har enligt rektorn 94 procent lärarna lärarutbildning och undervisar i huvudsak i de ämnen de har utbildning för. Inspektionen visar också att tillgången till lärare med speciell kompetens är god på Åsö grundskola. De lärare som inte har lärarutbildning håller enligt uppgift på att slutföra sin utbildning vid sidan av arbetet. Enligt den officiella statistiken är andelen behöriga lärare på Åsö grundskola emellertid lägre. Rektorn uppger att denna skill-

nad beror på att flera lärare, av olika skäl, inte har plockat ut sina examensbevis trots att de har tillräckliga kurspoäng för att kunna göra detta.

Enligt lärare och skollädares erbjuds en hel del fortbildning av kommunen och stadsdelen av god kvalitet.

Lärarna och eleverna har tillgång till olika typer av lokaler, vilket ger förutsättningar för ett varierat arbetssätt. Tillgången till läromedel, IT-utrustning och övrig materiel är god. Skolan har tillgång till ett bibliotek.

Inspektörerna bedömer att Åsö grundskola har goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Malin Winbladh

Tommy Bucht